

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea
„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Administrațiunea Tipografiei și Librăriei die-
cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Nr. 283 Șc. ex 1909.

Notă oficială

În nota oficială de sub Nr. 3569 Șc ex 1907, publicată în Nr. 39 al „Foi Diecezane” din a. 1907, s'a scris greșit, că sub Nr. 2052 Șc ex 1907 s'a aprobat de către Conzistoriul nostru diecezan „Abedarul pentru clasa primă a școlii primare” de Iuliu Vuia, scris după metoda sunetelor vii.

Această notă se rectifică cu aceea, că sub numărul mai sus citat s'a aprobat „Abedarul scris după metoda cuvintelor normale” și nu cel scris după metoda sunetelor vii.

Caransebeș din ședința conzistorială, ținută în 21 Martie 1909.

Filaret Musta m. p.
Arhimandrit vicarinu episcopesc

Mijloacele pentru creșterea religioasă-morală

III.

Al treilea mijloc pentru creșterea religioasă și morală a credincioșilor este *predica*. Apostolul Pavel zice (Rom. 10₁₄): „Cum vor chema pe acela, în care nu au crezut? Cum vor crede în acela, de care nu au auzit? Cum vor auzi fără de predicator?”

Creșterea religioasă-morală începută în casa părintească, continuată în școală, întărită în biserică prin slujbele dumnezeiești să perfecționează prin predică. Prin predică să explică învățăturile de credință, pe care credincioșii ca copii nu le-au putut pe deplin înțelege în școală, să combat relele morale și să preamăresc faptele bune.

Prin predică să explică actele cultului dumnezeesc, pentruca astfel înțelegându-le credincioșii să se patrundă de însemnătatea lor și astfel să participe activ la săvârșirea lor, înălțându-se cu mintea și cu inima la cuprinsul lor.

Preoții însă trebuie să țină înaintea ochilor lor principiul: „Faptele tale să nu desmințească cuvântul tău”, adică viața preoților să stea în consonanță cu învățăturile propovăduite în predică. Dacă nu va fi așa, atunci predica în loc să zidească religiozitatea și moralitatea în credincioși, mai mult o zădărnicesc.

Cunoscând însemnătatea predicii preoții noștri cei vechi au predicat mai mult decât cei de azi. Au cetit la sărbători așa numita cazanie, prin care li să explica credincioșilor învățăturile bisericii noastre. Atâta au știut ei, atâta au putut face și au făcut mult. Mai că nici nu era lipsă să facă mai mult, pentrucă religiozitatea și moralitatea poporului era mai temeinică, iar *viața preoților era în toată privința predică vie*. Astăzi însă atâta ar fi prea puțin. Traiul greu de astăzi, curente nouă stricacioase sau nepotrivite încă cu firea poporului nostru îl seduc să alunece în cele religioase și morale. Pentru aceea preoțimea noastră de astăzi, carea după toate firele vieții sale este legată de viața poporului, trebuie prin predică potrivite să lucre, ca poporul să nu-și pearză baza sa religioasă și morală, cel mai puternic razim al existenței lui și ca individ și ca popor. Trebuie să zic, ce am mai zis în articolul precedent, să caute preoții să lege și să închege viața credincioșilor cu viața bisericii. Dacă vor face aceasta, atunci peirea poporului nostru și ca individ și ca întreg este delăturată, existența lui în toate privințele este asigurată, la dincontră poporul nostru să va destrăma și va peri.

Și sântem în drept a cere astăzi dela preoțimea noastră o activitate intență pe toate

terenele ce i-să impun în urma oficiului ei, așa dar și pe terenul predicii. Putem aștepta aceasta dela preoțimea noastră de azi, pentru că are pregătirea intelectuală necesară adusă din școlile medii și din institutele de teologie, frumos și cu mari jertfe aranjate. Capabilitate intelectuală există astăzi la preoțimea noastră și numai *voință să recere*. Cei vechi aveau mai puțină capabilitate intelectuală pentru aceasta, dar aveau pentru aceea mai puternică voință pentru toate lucrările lor.

Preoțimea noastră cu puțină excepțiune este rurală. Diferința între gradul de cultură a preoțimei noastre și a poporenilor este foarte mare. Prin urmare preoții noștri pe lângă puțină trudă și chiar pe lângă puțină pregătire pot ținea predici foarte succese poporenilor lor. Material este în abundență. Invățături de credință, de morală, însemnătatea actelor liturgice, a sărbătorilor, material practic din viața de toate zilele etc. Nu le-ar lipsi alta decât dor de muncă și voință.

Trebue să răspund și observărilor făcute de unii în privința nepracticității predicii la noi. Unii zic, că credincioșii noștri nu ascultă cu plăcere predica, pleacă din biserică, dacă preotul începe să predice. Acestora nu le pot răspunde mai bine decât cu aceea, că astfel de credincioși sânt ca pământul întelenit. Precum pământul întelenit nu primește sămânța bună în sine, spart odată însă produce rod îmbelșugat, astfel și ceice la început nu voiesc să primească cuvântul dumnezeesc, dar mai apoi prin stăruința preoților luminându-li-să mintea și desghetându-li-să inima primind cuvântul dumnezeesc, rod mult vor aduce. Alții iarăși zic, că slujbele noastre dumnezești prin cântările și cetirile lor sânt în sine predică, și că fiind liturgia noastră prea lungă predica ar obosi numai pe credincioși. Acestora trebue să le răspund, că cultul dumnezeesc neexplicându-să prin predică devine ceva mehanic, fără de viață. Aceasta au știut-o sf. Părinți, pentru aceea în predicile lor explică cultul dumnezeesc până în cele mai amănunte ale lui. Iar că fiind liturgia prea lungă, când ar avea să țină predica și astfel prea obositoare, trebue să zic, că din cauza oboselii închipuite sau din comoditate nu este permis a neglija și a părăsi un mijloc atât de puternic pentru creșterea religioasă și morală, cum este predica. O liturgie frumos aranjată cu predică cu tot nu durează mai mult de o oră și jumătate și aceasta pe lângă frumuseța și bogătatea liturgiei noastre nu este obositor.

Dr. George Dragomir.

Despre simbolul credinții

XXII. Despre biserică.

Cred în tr'una biserică.

Mântuitorul Isus a întemeiat biserica înainte de a se sui la cer, iar apostolii, întăriți de Duhul sânt în ziua Cincizecimii, aveau să o lățască și facă cunoscută în lumea întreagă. Ne vom ocupa deci cu chestiunile:

I. Ce e biserică?

1. Biserica e societatea religioasă așezată de Dl nostru Isus Cristos. Parte poate face din ea omul împlinind următoarele condițiuni:

a) Să mărturisască aceeaș credință;

b) Să participe la aceleași taine;

c) Să se supună păstorilor legitimi. Iar membrii bisericii se grupează în trei părți:

a) *În cer*, formează biserica triumfantă.

b) *Pe pământ* ca biserică militantă.

2. Ceice nu împlinesc aceste condițiuni sânt afară de biserică, și sânt:

a) *Necredincioșii*, adică ceice nu s'au botezat.

b) *Ereticii* — indivizii cari după ce au fost primit credința bisericii acum o atacă în unul ori mai multe puncte;

c) *Schismaticii*, adică ceice nu voiesc să recunoască autoritatea păstorilor legitimi ai bisericii;

d) *Apostafii*, adică ceice s'au lăpădat cu totul de învățătura creștină primind altă religie;

e) *Escomunicații*; aceștia sânt scoși din sânul bisericii. Ei nu mai au drept să primească s. taine, nu au parte la faptele bune și meritele sântilor.

II. Necesitatea bisericii.

Biserica e necesară ca societate și autoritate.

1. *Ca societate*. Dumnezeu a făcut pe om ca ființă sociabilă, de aceea vedem că există familie, sate orașe, statul. Dar omul vrea mai mult. El vrea o societate universală. Vorbind omeneste această dorință a lui e ceva imposibil, chimeric; dar din punct de vedere supranatural această societate (universală) e biserica.

2. *Ca autoritate*. Domnul Isus Cristos a lăsat dogme, legi, învățături, taine. Prin urmare.

a) Trebuie să ținem aceste dogme în toată curățenia lor, să le apărăm de interpretările false; ce să poate realiza numai într'o societate cu autoritatea necesară — cum e biserica.

b) Trebuie a împărtăși darul dumnezeesc prin s. taine. Și în acest punct să cere o societate cu autoritatea necesară ca nimene să nu se îndoească în celece i-să propun — este iarăși biserica.

Vedem deci că biserica este lucrarea continuă a Mântuitorului nostru.

III. Organizația bisericii.

Biserica e o societate, și adică perfectă. Ea dispune de un guvernament, are ierarhie constituită.

1. Forma guvernamentului bisericesc e monarhică. Totuș nu e absolutism, căci vedem că credincioșii iau parte la cele mai însemnate acte ale acestui guvernament. Capul întregii biserici este reprezentanța arhierelor, adică sinodul ecumenic, fie că acesta se adună în faptă ori prin consenz.

2. Ierarhia are 3 trepte care să împărtășesc prin actul hirotoniei: diaconatul, presbiteratul și episcopatul. Alte ranguri ierarhice să împărtășesc prin hirotesie, iar hirotonia de episcop încheie orice act sacramental în acest misteriu.

a) *Episcopii* sânt învățătorii supremi, cei mai desăvârșiți administratori ai s. taine și oficii bisericești și au suprema autoritate în supraveghierea credincioșilor și a clerului subordinați jurisdicțiunii lor. Ba unele acte sânt rezervate episcopilor.

b) *Presbiterii* — afară de actele rezervate episcopilor — conduc comunele încredințate lor, le administrează s. taine și le supraveghează în urma puterii primite dela arhierul lor prin actul hirotoniei.

c) *Diaconii* sânt servitori ai episcopilor și presbiterilor; ei nu săvârșesc nici un act liturgic, ci stau în ajutorul episcopilor și presbiterilor. Cu permisiunea acestora pot să învețe pe credincioși adevărurile credinții creștine.

(Urmează)

Sărăcia noastră

(Continuare)

Poporul românesc, d'o parte silit, de altă parte întetit de dorința înaintării în învățatură, sleituș-a toată agoniseala și astăzi, avem școli, avem și preoțime luminată după cerințele duhului vremii și cărturari și mulți și luminați.

Avem acestea, dar n'avem adevărata credință în Dumnezeu, ne-am ridicat numai prin spoiala pe din afară și asta-i o primejdioasă armă împotriva-ne.

Astăzi sânt bisericile părăsite de creștini, ne-a slăbit credința și prin asta ni s'a pus în vedere cea dintâi pricină a sărăciei noastre.

Și omul fără credință în Dumnezeu se face ușuratic, cade în diferite patimi păgubitoare, stă în indolia credinței, la vreme de grea încercare nu-l mai poate mângăia învățatura evangheliei, n'are tărie sufletească, îi lipsește nădejdea unei viitoare norociri, și urmarea firească este că: omul creștin — lipsit de temelie bunei norociri, de credința către Dumnezeu — cade în prăpastie, își pierde încrederea în mări neamului și'n ocârmuitorii săi firești și mereu ajunge apoi în mreaja răuvoitorului și acesta îl suge ca lipitoarea și omul sărăcește.

Și de ne-am pune întrebarea, care pricină ne-a adus în starea slăbirei în credința dumnezeiască, trebuie fără incunjur s'o recunoaștem, că noi înșine prin viața și faptele noastre.

E vina preotul, care deși înălțat în învățatură, sau poatecă chiar din pricina asta, nu află de cuvîn-

cios a fi adevărat ocârmuitor al păstoriiților săi. Și eu mult rog pe Dumnezeu ca să învrednicească poporul meu cu preoți, cari numai din adevărata atragere spre chemarea preoției s'au preoțit, cari să fie religioși, morali, modești, nu râvnitori la câștig mare, cu lăpădare de sine, ertători, blânzi și pacinici. Și cât ar fi de bun Dumnezeu, de ne-ar învrednici cu preoți cari să-și iubească neamul și să jertfească din al său pentru apărarea neamului și a nu deveni cea mai urăcioasă și pângărită unealtă în mâna răuvoitorului, căci: Iuda Iscariot știa de mult cuvântul evangheliei, pecând Nicodim abia era un neînsemnat ucenic; cel dintâi urma fără sfială — ziua în amezii — lui Isus, pecând celalalt venea noaptea pe ascuns la Mântuitorul. Și care este sfârșitul? Nicodim crede în Cristos și după moartea-i cea rușinoasă pe cruce, iar Iuda încă în viață îl părăsește și îl vinde ca un hulitor.

Și mult ar trebui să rugăm pe Dumnezeu, ca să dea îndemn cărturarilor noștri dela orașe, să cerceteze mai cu adinsul sf. biserică, măcar și numai pentru pildă; căci e și'n interesul întregului neam, dar și'n a cărturarilor: ca poporul să revină la credința dumnezeiască, să cerceteze biserică ca creștin de bună rândueală.

Și cinstiții cărturari să-și aducă aminte, că cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie auzit, învățat, ținut și îndeplinit.

Să dea preoțimei mână de ajutor, căci puși sânt să se învrednicească de încrederea neamului, s'o facă aceasta pentru a abate poporul dela sărăcie.

Tot astfel și iubiiții domni învățători să se nevoiască a ne crește tinerime ascultătoare, religioasă și morală; căci omul numai atuncia e scăpat de rele pătămiri și slabe dorinți, când poate ruga pe Dumnezeu numai pentru astfel de cerințe cari să le poată oricine auzi și afla.

Iar poporul românesc s'o afle și s'o știe, că să glăsuște într'un loc: „Celce nu slujește de dimineața lui Dumnezeu, are ca seara diavolului să-i fie slugă!“

Căutați a cerceta sf. biserică, căci acolo aflați adunarea oamenilor iubitori de Dumnezeu, căci numai în biserică e adunarea obștei sfinte.

Puterea credinței e mare, căci să istorisește că Iuda Iscariot avea un frate anume Dysmas, tâlhar de rând, care pribegia prin codru. Iuda, apostolul Domnului, începu a unelti spre vinzarea lui Isus; iar tâlhariul Dysmas, ademenit de însuflețirea mulțimei, vine în Ierusalim și strigă „Osana!“ Iuda apostolul se spânzură ca vinzător și Dysmas tâlhariul e prins și închis și devine învățacel al Domnului.

Feriți-vă, în atingerile zilnice de însușirile rele ale altor neamuri, și grijiiți a urma viața străbunilor noștri, fiind cu credință în Dumnezeu; iar această credință vă va întări în grelele încercări și vă va feri de pătămirile aducătoare de sărăcie.

Imoralitatea sau purtarea necuvincioasă să soco-

tește ca următoare celei de mai înainte, și iară e una dintre păcatele de căpetenie.

Necredința în Dumnezeu are de urmare imoralitatea sau purtarea necuvincioasă, și numai omul crescut în împotrivire cu credința de Dumnezeu, acela e și imoral sau cu purtare necuvincioasă.

Înțeleptul Dupanloup afirmă: Creșterea morală, adecă cu purtarea bună, e cea mai înaltă lucrare a omului, e urmarea lucrării dumnezeiești, formarea sufletului.

Omul moral sau cu purtarea bună va face ce este bine și va încunjura ce-i nedrept, va fi cu credință către Dumnezeu și către biserica sa, și va folosi iubirea creștinească către deaproapele său, căci Apostolul glăsuiește: „Toate ale voastre să fie cu dragoste” (1. Cor. 16, 14).

Cetim în istoria lumii, că acei bărbați de căpetenie și cari au făcut o croială deosebită în cursul de viață al omenimei, au fost înainte de toate: oameni morali.

Dumnezeescul întemeietor al creștinizmului, Isus, prin viața sa morală a impus omenimei mai ales:

Dar și popoară păgâne, încă din vremuri uitate, țineau mult la moralitate sau purtare cuvincioasă.

Romanii, acel popor sus pus, ținea mult la moralitate sau purtare bună și cuvincioasă, și ca să dea omenimei îndemn spre moralitate, întemeiară starea vestalinelor — păstrarea fecioriei — și erau foarte neînduplecați în croiala de pedeapsă a acelor fecioare vestaline ce dovediau purtare necuvincioasă.

Poporul persian cu alesul frunțas a lor *Zoroaster* își întemeiară o lege de credință carea să răzina mai ales pe moralitate, și *Zend-Avesta* (sf. lor scriptură) indeamnă omenimea anumit ca să fie morali sau cu purtare bună.

Tot istoria adeverește, că *Plato* și *Aristotel* și alți înțelepți ai vechimei au cuprins mai mult și mai spornic din moralitatea lui *Socrate* decât din învățăturile lui.

Și oare putea-s'ar susține popor fără moralitate? Dar nu să poate, căci numai omul ce n'are înțelepciune este imoral, și numai neînțeleptul nu știe alege și folosi mijloacele delipsă pentru mântuirea sa; el este și nedrept și nu voește a da altuia ceace și lui i-ar conveni; lui îi lipsește și tăria suffitească d'a suporta cu răbdare greutățile și de a se lupta cu pedecile ce adesea îi încrușișază voința și dorința.

Omul imoral nu cinstește nici pe Dumnezeu și nici părinții și nici pe bunul său învățător.

Dar am incredințarea că orișicare va dori să vină în atingere cu un om moral, iar onorațiilor confrăți le doresc să aibă parte a păstori popor moral, fie chiar cu mai puțină învățătură, și atunci aș nădăjdui și în trăinicia neamului meu și în mersul spre bine a tuturor dorințelor noastre.

(Urmează)

Convocare

P. T. Domni membrii fundatori, ordinari și ajutători ai Reuniunii învățătorilor români gr. or. din dieceza Caransebeșului, aparținători despărțământului Caransebeș, precum toți amicicii școlai și doritori de înaintarea cauzelor noastre școlare, sânt pe această cale invitați a lua parte la prima adunare a despărțământului ce se va ținea Duminecă în 3/16 Mai a. c. la 1/2 11 ore a. m., în comuna *Zăguzeni*, pe lângă următorul.

Program:

1. Prelegere practică din limba română, de inv. Nicolae Cornean;
2. Prelegere practică din limba maghiară, de prof. Cornel Sârjoan;
3. Deschiderea adunării;
4. Constatarea celor prezenți;
5. Critică asupra prelegerilor ținute;
6. Disertațiune, de inv. Gheorghe Cătană;
7. Raportul bibliotecarului, de inv. Elena Biju;
8. Incasarea taxelor dela membrii;
9. Înscrierea membrilor noi;
10. Propuneri din partea membrilor;
11. Alegerea comisiunii pentru autenticarea protocolului;
12. Închiderea adunării.

Se observă că membrii învățători, cari nu vor participa la adunare, vor fi pedepsiți cu câte cinci coroane.

Caransebeș, în 24 Aprilie (7 Mai) 1909.

Pavel Jumanca m. p. **Ștefan Jianu** m. p.
notar președinte

Știri

Consistoriu plenar s'a ținut în 2 l. c. supt presiulul I. P. C. Sale părintelui arhimandrit, vicar episcopesc, *Filaret Musta*. Prezenți au fost Dr. Iosif Tr. Badescu, Dr. Petru Barbu, Dr. Valeriu Brănișce, Constantin Burdia, Andrei Ghidiu, Titu Hațieg, Ioanichie Neagoe, Traian Oprea, Ioan Pepa, Gheorghe Petrescu, Ioan Pinciu, Dr. Gheorghe Popoviciu, Mihail Popoviciu, Ioan M. Roșiu, Spiridon Șandru, Ilie Trăilă, Dr. Petru Zepeniag, fiscalul consistorial Dr. Ștefan Petroviciu și secretarul consistorial Cornel Cornean.

Alegerile supletorii la Sinodul eparhial să vor ținea:

Cele proești Sâmbătă în 23 Mai. Cele mirenești Duminică în 24 Mai, scrutiniul în 31 Mai.

S. Sinod al bisericii autocefale din România ș-a deschis sesiunea Vineri la 1. l. c. servindu-să întâi serviciu divin la Mitropolie, apoi membrii sinodului s'au întrunit supt presiulul I. P. S. Sale Mitropolitului Primat, *Atanasie*, iar Ministrul de culte, Dl. *Havel*, a citit decretul de convocare. Între altele să vor alege acum întâiaoară membrii Consistorului superior bisericesc, introdus prin noua lege bisericescă.

Alegere de preot. Duminică în 26 Aprilie a. c. v. s'a ținut alegerea de preot în Satu-nou, sub președința M. On. Domn paroh Nicolae Popoviciu din Alibunariu ca comisar; carele a substat pre Prea On. Domn protopop Trifon Miclea, carele a fost împedecat la conducerea actului din cauza altora afaceri.

La 8 ore a. m. M. On. D. comisar-paroh Nicolae Popoviciu ține ședință cu com. par. staverind lista candidaților cari sânt la număr 5 candidându-i pe toți.

După s. liturgie și a chemării Duhului sânt părintele paroh-comisar prin o cuvântare foarte instructivă și potrivită actului declară

sinodul de deschis provocându-l a-și alege un notar și doi bărbați de încredere; iar sinodul cu unanimitate alege nu doi ci patru bărbați de încredere; apoi cerându-să votare secretă numai decât să puerde la votare.

Mare însuflețire vedeai la popor, căci acum prima oară i-să dă ocaziune a-și alege preot pre baza legii noastre bisericești.

Votarea s'a început la 10^{1/2} și s'a finit la 1^{1/2}; numărându-să ședulele s'a constatat că s'au dat la urnă 375 voturi: dintre cari: Dl *Cornel Jurca* paroh în Oravița a întrunit 258 voturi, Dl *Sava Sacoșan* paroh în Grebănaș 81 voturi; iar Dl *Virgil Musta* cleric absolut a întrunit 36 voturi. Constatându-să că Dl paroh *Cornel Jurca* a întrunit majoritatea absolută de voturi, îl proclamă de ales; iar poporul pre deplin satisfăcut între îndelungate urări de „Să trăiască” se depărtează la ale sale așteptând ca nou alesul preot cât mai curând să fie înțarit din partea autorităților noastre superioare, pentru a-și ocupa noul său post. Unul dintre cei de față.

Incendiul dela S. Sinod. Palatul acestuia a ars în zilele trecute. Focul a făcut mari pagube. Au ars și hârțile ce aveau să fi suse deliberării în sesiunea actuală a s. Sinod. E greșită însă informațiunea că ar fi ars și documentul prin care patriarhia din Constantinopol a recunoscut autocefalia bisericii române, deoarece acest document să păstrează la Mitropolie, în o cassă de fier a s. Sinod.

Parastas pentru A. Mocsonyi de 6 săptămâni să ține în Sibiiu Duminică în 3 l. c. în catedrala mitropolitană de acolo. Va celebra l. P. S. Sa mitropolitul *Ioan Meșianu* cu asistență număroasă.

Dumnezeu și republica pe laturi contrare*. Dictatorul Cromwell avea să lupte foarte mult cu poporul conservativ, care ținea mult la fosta casă domnitoare. Când s'au bătut banii bei dintăi ai republicei, un țaran cetind inscripția pe o lature: „Dumnezeu cu noi” și pe cealaltă: „Republica Anglia” raționă în nevinovăția lui zicând: „Ei . . . ei, să vede dar, că Dumnezeu și republica sânt pe laturi contrare”.

Omul să fie cruțător*. A. H. Franke (1663—1727) void a întemeia o casă pentru orfani, a plecat colectând prin țară. Așa a ajuns în Amsterdam și la un bogat mare, care l-a primit la întunerec și tot așa a disputat cu el ca la două ore. Franke zice colegului său Ehlers: „De aici anevoie vom căpăta ceva, cănt cruțarea să întinde și la puțina lumină”. Bogatul într'altele spune, că el incunjură mobilele de lux și că lor lile pentru puțina vorbă și nu ca să se vadă. El abia la plecare lăsă să aprindă lumina, când colo le predă niște libele cu sume considerabile. Franke surprins îi mulțamește zicând: „La o așa cruțare nu m-am așteptat la așa o dăruire pentru un institut străin.” Bogatul îi răspunde: „Dle Franke! Celce nu-i cruțător în cele mici, nu poate face bine în mare. Celce nu se restringe la cele mai delipsă, nu are de ajuns pentru cel mai de lipsă”.

Cronica literară și culturală

Bine întocmit ni se prezintă și al doilea număr din organul Asociațiunii „Transilvania”. În frunte are un articol comemorativ și chipul marelui nostru mecenate român Dr. Alexandru de Mocsonyi, căci acela a fost el pentru neamul și biserica noastră, întemeietorul, așa zicând, al „Muzeului Asociațiunii” prin dania sa însemnată ce a pūs-o la dispoziția comitetului central pentru zidirea acestui Muzeu. Muzeul îl avem, dar ce folos, că el e gol . . . Au trecut patru ani dela inaugurarea lui, dar afară de marea expoziție istorică culturală și etnografică aranjată în el cu acel prilej, și conferințele literare și seratele muzicale ținute în acest an în sala festivă a Muzeului, apoi și

* Trimise de preotul *N. Jurca* din Cireș.

câteva sute de obiecte adunate la întâmplare, Muzeul nostru n'a atins nici pe departe titlul de Muzeu istoric și etnografic. Și cauza? Ne-o spune așa de lămurit secretarul Asociațiunii: Doue, trei persoane din fruntea Asociațiunii nu pot face totul și atunci, când s'a făcut zidirea pentru „Muzeul Asociațiunii” s'a scăpat din vedere că înzestrarea, instalarea și întreținerea lui reclamă chieltueli însemnate, iar noi sântem lipiți pământului de săraci, cari n'avem nici o sumă în budgetul Asociațiunii pentru înzestrarea Muzeului. Și oricât să fie de mare dragostea de jertfă a poporului nostru, obiectele aflătoare la el nu ți le cam prea dă cu drag, și mai ales când e vorba să ți le deie de cinste. Trebuie deci bani pentru cumpărarea obiectelor deopotrivă ca și pentru angajarea mai multor persoane, cari să cutureere toate ținuturile românești spre acest scop. Dar de unde să-i iei, când Asociațiunea nu-i are. Ne trebuie deci dragoste și însuflețire pentru cauză, și adunarea obiectelor trebuitoare pentru Muzeu se va putea face de fiecare din noi și fără parale, iar când cele mai prețioase obiecte nu se pot primi grătit fiecare poate jertfi o sumă neînsemnată pentru o instituție națională. În primul rând revine însă acest rol despărțămintelor Asoc. cari, să aranjeze expoziții cu ocaziunea adunărilor cercuale, dând premii celorce vor expune lucruri de artă vechi, cari se vor reținea pentru Muzeu, chiar dacă vor trebui cumpărate cu bani. În al doilea rând vin preoții și învățătorii noștri ca cei mai de aproape de comoara artei populare, cari se învârt zilnic prin casele țaranelor și cari, ca atari, pot fi cei mai valoroși colaboratori al „Muzeului Asociațiunii”. Elevii institutelor noastre (teologi și pedagogi) din cele trei centre românești Sibiiu, Arad și Caransebeș pot și ei să-și deie tot concursul lor pentru înzestrarea Muzeului, adunând cu pricepere obiecte vechi de artă de prin locurile pe unde și vor petrece feriile. De transportul obiectelor adunate se va îngriji Muzeul îndatăce va fi avizat. Pentru orientarea colectanților se va face în cele următoare o consemnare a obiectelor mai însemnate cari trebuiesc adunate. *I. Comuna.* Se vor adună fotografiile, cari reprezintă vederea generală, o parte, sau și numai piața ori ulița principală a comunei. Apoi, documente vechi, aflătoare în arhivele primăriei com., în biserici și pe la particulari, cari privesc trecutul comunei (documente nemeșești, registre vechi, acte de vânzare și cumpărare, embleme, sigile, steaguri, iar în comunele unde sunt reuniuni, coruri și însoțiri, fotografiile dela serbările ocazionale ale acestora). *II. Biserica și Școala.* Biserica să se fotografieze din mai multe părți. Să se adune cruci, steșnice sculptate în lemn, chivote, cădelnițe, pomelnice, cărți vechi, cruci de pe morminte, de pe hotare, dela margine de drum, cari sunt uneori lucrute și împodobite cu măiestrie de țărani. La toate aceste se va însemna vechimea, originea și numele meșterului dacă va fi cu putință. Fotografiile clădirilor școlare mai vechi și mai nouă vor completa aceasta secțiune. *III. Casa și gospodăria*

țaranului. Casele să se fotografieze și mobilele vechi frumoase să se adune (scaunele, lăzile, mesele, bldarele, uneltele de bucătărie etc.).

IV. Ocupațiunea țaranului: a) *Agricultura.* Această secție cuprinde cam următoarele obiecte: carul, căruța, sania, jugul, plugul, grapa, tăvălugul, secera, coasa, turca, lopata, hârlețul, grebla, vânturătoarea, ciurul, sapa, melița, cotăriți etc. și obiectele ce se întrebuițează la economia vitelor, uneltele de grădinărit, vierit și stupărit. b) *Păstoritul și creșterea vitelor.* Secția păstoritului cuprinde toate obiectele întrebuițate de păstori, cari sunt câteodată minunat de frumos cioplite; de pildă, găleți, putini, fedeleșe, păpușare de brânză, ciomege etc. Sunt de a se aduna și amnarele, foarfecile, cuțitele, tarșițele, căpeștele, bicele, ploștile, cântarele, piedecile de cai, căldările și alte unelte întrebuițate la facerea brânzei. Fotografii de strungi etc. vor completa această secție. c) *Pescuitul și vânatul.* Aici trebuiesc adunate: plase, saci, undițe, luntre, furculițe; apoi arme vechi, cornuri de praf de pușcă, traista de vânat, curse, lațuri etc. d) *Industria de casă.* Dintre uneltele industriei de casă poménim: răsboiul, furca de tors, suveici, răschitoare, vârtelnița, sucala, maiu etc.; apoi lucrurile de mână cum sunt: pânza, covoarele, traiste, ștergare, fețele de masă și perină etc.

V. Porturi și tipuri țărănești. Se vor aduna din fiecare comună mai ales părțile de îmbrăcăminte vechi, și toate vestimintele cu cari se îmbracă astăzi țăranul, arătându-se pe fiecare bucată originea și vechimea ei.

VI. Obiceiuri și instrumente muzicale. Să ne străduim a aduna și obiectele întrebuițate la sărbători, cununii, de pildă: ouăle de paști, cununii de mireasă, turca, șteaua etc. și în sfârșit instrumentele muzicale: fluierul, cavatul, cimpoiul etc. Aceasta ar fi schițarea pe scurt a planului după care ar trebui să ne îndreptăm la adunarea obiectelor, necesare pentruca frumoasa casă națională de la Sibiu cu drept cuvânt să se poată numi *Muzeul Românilor din Ungaria.* Invităm și noi ven, noastră prețime și on. învățătorime, ca să birmeze cu zel și dragoste apelului lansat de Asociațiunea centrală din Sibiu!

Ultimul număr al „*Bibliotecei pentru toți*”. Nr. 471 cuprinde celebra tragedie a lui Racine, *Andromaca*, tradusă în versuri de cunoscutul poet d. Nanu. Puține sânt la noi traduceri din poezii clasice franceze cari să poată rivaliza cu lucrarea aceasta. D. Nanu e un abil mânător al versului și a redat în românește toate calitățile versurilor așa de desăvârșite ale lui Racine. Prețul 30 bani.

„*Biblioteca pentru toți*” în la 456 număr al său apărut zilele aceste, publică în traducere ultima operă dramatică a lui *Henric Ibsen*, intitulată *Zina Inviării*. Traducerea e făcună de doi cunoscuți scriitori ai noștri, d-nii *Il. Chendi și Sandu Aldea*. În o introducere de mai multe pagini se arată mai întâi însăș importanța acestui „epilog dramatic”, care a fost în acelaș timp epilogul întregii vieți și a activității marelui dramaturg norvegian. Piesa simbolizează învierea la o clipă de viață fericită a acelor ființe omenești, cari deși mai răfăcesc pe pământ, au murit de mult, căci le-a murit credința și nădejdea într'un viitor mai bun. Subiectul dramei e luat din viața artiștilor și a provocat, la anul 1901, când a apărut, multe discuțiuni în centrele literare europene. Prețul 30 Bani. De vânzare la toate Librăriile din țară. Catalog complet al acestei „*Bibliotecei pentru toți*”, care se sporește pe fiecare săptămână cu câte 2 volume noi, a se cere la *Librăria Editoare Leon Alcalay, la București.*

Concurs

Devenind vacant postul al III-lea de învățător dela școala confesională gr. or. română din comuna **Ciclova-română**, protopresbiterul Oravița să scrie concurs pentru ocuparea în mod definitiv a acestui post cu termin 30 zile dela prima publicare în „*Foia Diecezană*”.

Emolumentele:

1. Salar 1000 coroane.
2. Pentru cortel să va îngriji comuna bisericească.

Alesul învățător este obligat a instrua clasele superioare, a propune tinerimei școlare cântarea bisericească, a instrua și conduce corul vocal bisericesc. Postul se va ocupa cu începerea anului școlar 1909/1910, iar serviciile prestate în alte comune: nu se iau în considerare la întregirea cvincvenalelor.

Dela recurenți se cere să aibă cvalificațiune cu notă generală cel puțin „bun”, să poșadă perfect atât în vorbit cât și în scris limba maghiară și în fine să dovedească; că sunt capabili de a conduce cor. Se observă, că ceice nu întrunesc condițiunile acestea, nu vor fi candidați.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă recursele provăzute cu atestatele recerute — adresate comitetului parohial — Oficiului protopresbiteral ort. rom. al Oraviței în Oravița-montană, având înainte de alege a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sânta biserică pentru arătarea desterității în cântare, — dar nicidecum în ziua alegerii.

(Ciclova-română, din ședința comitetului parohial ținută în 12/25 Aprilie 1909.

2—3 [22]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Alexandru Popoviciu* m. p. protoprebiter.

Pe baza înaltei ordinațiuni a Venerabilului Conzistoriu diecezan dđto 12. Ianuarie a. c. Nr. 2144. Școl. ex 1908 și a Prea On. Oficiu protopresbiteral dđto 26 februarie a. c. Nr. 45. prot. să scrie concurs la școala confesională gr. or. rom. din **Crivina** cottul Caraș-Severin, protopresbiteratul Făget, pentru postul de învățător vacant, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „*Foia Diecezană*”.

Emolumentele sânt:

1. Salar învățătoresc în bani 360 cor.
2. Pentru scripturistica 6 cor.
3. Pentru conferință 10 cor.
4. Lemne pentru foc 30 cor.
5. Cortel în natură, ou grădină de legumi $\frac{1}{2}$ jugăr.

Pentru servicii prestate înainte în alte comune, comuna bis. nu acordă nici un emolument.

Alesul învățătoriu pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă prin lege, are a purta cantoratul în și afară de biserică, și totodată a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești.

Doritorii de a ocupa acest post să se infățiseze în vre-o Duminică sau sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Crivina la 4/17 Martie 1909

2—3 [19]

Dimitrie Nistor m. p.
preș. com. par.

Nicolae Lina
not. com.

În conțelegerea cu protopresbiterul tractual.

Pre baza ordinațiunei Venerabilului Conzistoriu dđto 21 Februarie 1909 Nr. 6651 Șc ex 1908 se scrie caucurs pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din comuna **Moniom** — protopresbiteratul Bocșa-montană — cu termin de 30 zile dela prima publicare în „*Foia Diecezană*”.

Emolumente:

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Scripturistica 12 cor.
3. Conferința și adunarea generală învățătorescă 20 cor.
4. Cortel în natură și $\frac{1}{4}$ juger grădină.
5. O livadă de 2 jugere.
6. Dela înmormântări cu liturgie 2 cor., fără liturgie 1 cor.

7. Alesul învățător, pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă, are a purta, fără altă remunerațiune, cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară cântările bisericești și a conduce corul bisericesc deja înființat.

8. Întregirea salarului până la 1000 cor. prescris de noua lege școlară, îl asigură comuna bisericească începând dela 1 Iulie 1910.

9. Servicii prestate în altă comună la acordarea de ciuncnenalii nu se vor lua în considerare.

Doritorii de a ocupa acest post au a subșterne suplicele de

concurs adresate comitetului parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral din Bocșa-montană și a se prezenta în vr'o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântarea bisericească.

D. c. m. s. 2—3 [20]

George Costescu m. p.
preș. com. par.

Ioan Stefan m. p.
not. ad hoc. al com. par.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a II-a din comuna **Ilova** protopresbiteratul Caransebeșului sa scrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumente :

1. Sesiunea parohială în complex de 32 jugere.
2. Birul parohial dela 221 case a 84 fil peste tot 185 cor. 64 fileri.
3. Venitul stolar dela boteze, cununii și înmormântări cu calcul mediu 80, coroane.
4. Dela umblarea cu sf. cruce de 2 ori pe an 80 coroane.
5. Alte venite accidentale 20 coroane.
6. Cortel parohial.

Doritorii de a reflecta la postul de paroh sânt invitați a înainta recursele P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș și a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia.

2—3 [21]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala gr. or. rom. din comuna **Măguri**, protopresbiteratul Logojului, se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele :

1. Salar anual 160 cor.
 2. Pentru lemne pe seama învățătorului 40 cor.
 3. Pentru conferințe și adunarea generală 28 cor.
 4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
 5. În naturale 1760 lit. cucuruz ori în bani 42 cor.
 6. O grădină de 1 $\frac{1}{2}$ jug.
 7. Cortel cu două chilii 1 bucatărie și un grajd pentru vite.
- Pentru servicii învățătoresci, prestate în alte comune înainte de ocuparea acestui post, comuna bis. nu acordă nici un emolument.
- Doritorii de a ocupa acest post au să subștearnă petițiile lor de concurs Prea On. Oficiu protopresbiteral din Logoj și a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Măguri în 30 Ianuarie 1909.

3—3 [17]

Iulian Bălăngian m. p.
preș. com. par.

George Zgriba m. p.
not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza decisului Ven. Conzistoriu diecezan ddo 5 Ianuarie a. c. Nr. 5848 Șc. ex 1908 se scrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* la școala confesională din nou înființată din comuna **Jidovin** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele sânt :

1. Salar în bani gata 600 cor.
 2. Pentru lemne 80 cor.
 3. Scripturistica 20 cor.
 4. Pentru conferințele despărțământului 30 cor.
 5. Pentru adunarea generală a reuniunei 20 cor.
 6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
 7. Cortel în natură. Echivalent pentru grădină 20 cor.
- Se observă că comuna bisericească asigură alesului învățător urcarea salarului la suma minimală de 1000 cor. precum și ulterioarele cvincvenale conform dispozițiilor cuprinse în § 2 și 3 al art. de lege XXVII din 1907 cu începere dela 1 Iulie 1910.

Pentru servicii prestate în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Alesul învățător pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă are a purta cantoratul în și afară de biserică.

Doritorii de a ocupa acest post sânt avizați ca recursele provăzute cu toate documentele prescrișe și adresate comitetului parohial să le subștearnă Prea On. Oficiu protopresbiteral gr. or. român în Bocșa-montană și a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Cunoscătorii de muzică sânt preferiți.

Jidovin în 22 Februarie 1909.

3—3 [18]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. ort. rom. din **Visag**, să scrie concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt :

1. În bani gata 600 cor.
2. Paușal de lemne 60 cor.
3. Lemne pentru școală 40 cor.
4. Conferința și adunarea generală 30 cor.
5. Scripturistica 10 cor.
6. Sărvitori școalei 20 cor.
7. Dela înmormântări 1 cor.
8. Locuință cu 2 chilii, cuină și grădină de legumi.

Alesul învățător e îndatorat a purta și cantoratul în și afară de biserică, a instrua pruncii în cântările bisericești precum și a îndeplini și scripturistica comitetului și sinodului parohial. Pentru servicii prestate în alte comune, nu să acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-se prezenta în biserică de aici, înainte de alegere, spre a-și arăta dexteritatea în cântarea bis. și tipic; precum și a subșterne petițiile lor Prea On. Domn Dr. George Popovici protopresbiter în Lugoj.

Visag din ședința comitetului parohial ținută în 1 Martie 1909.

3—3 [14]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu Prea On. Domn protopop tractual.

Pentru ocuparea postului de *învățător*, la școala confesională gr. ort. română din **Vermeș**, protopresbiteratul Bocșei-Montane, se scrie concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele :

1. Salar în bani gata dela com. bis. 300 cor.
2. Pe lemne pentru învățător 48. cor.
3. Venitul dela 2 jug. 24° estravilan 30 cor.
4. Cortel în edificiul școalei cu supraedificate econ.
5. Grădină pentru legumi.
6. Dela înmormântări câte 1 coroană.
7. Intregirea suanei până a minimal legal sa va cere dela stat, precum și eventualele cuincvenale.

Alesul învățător pe lângă instrucțiunea școlară prescrisă prin lege, are a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești și a foma cu ei un cor vocal.

Pentru servicii învățătoresci prestate în alte comune nainte de ocuparea acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și subșternesuplicile de concurs adresate comitetului parohial din Vermeș, Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral în Bocșa-montană și a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Vermeș în 2 Martie 1909. st. v.

3—3 [15]

Comitetul parohial

În conțelegere cu Of. protopresbiteral tractual.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Conzistor diecezan ddo 12 Ianuarie a. c. Nr. 5637. Șc. pentru întregirea postului *învățătoresc* la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Harmadia** protopresbiteratul Lugoj se scrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salarul învățătoresc în bani gata 400 cor.
2. Scripturistica învățătorescă 10 cor.
3. Pentru conferințele învățătoresci 14 cor.
4. Pentru lemne pe seama școalei și a învățătorului 70 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit, cu liturgie 1 cor.; fără liturgie 40 fil.
6. Cortel liber, cu grădină de $\frac{1}{2}$ juger intravilan și $\frac{1}{2}$ juger estravilan.

Pentru servicii învățătoresci, prestate în alte comune înainte de ocuparea acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Recursele pentru acest post sânt adresate comitetului parohial din Harmadia prin Prea On. Oficiu protopresbiteral din Lugoj și recurenții au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântarea bisericească.

Harmadia la 6 Februarie 1909.

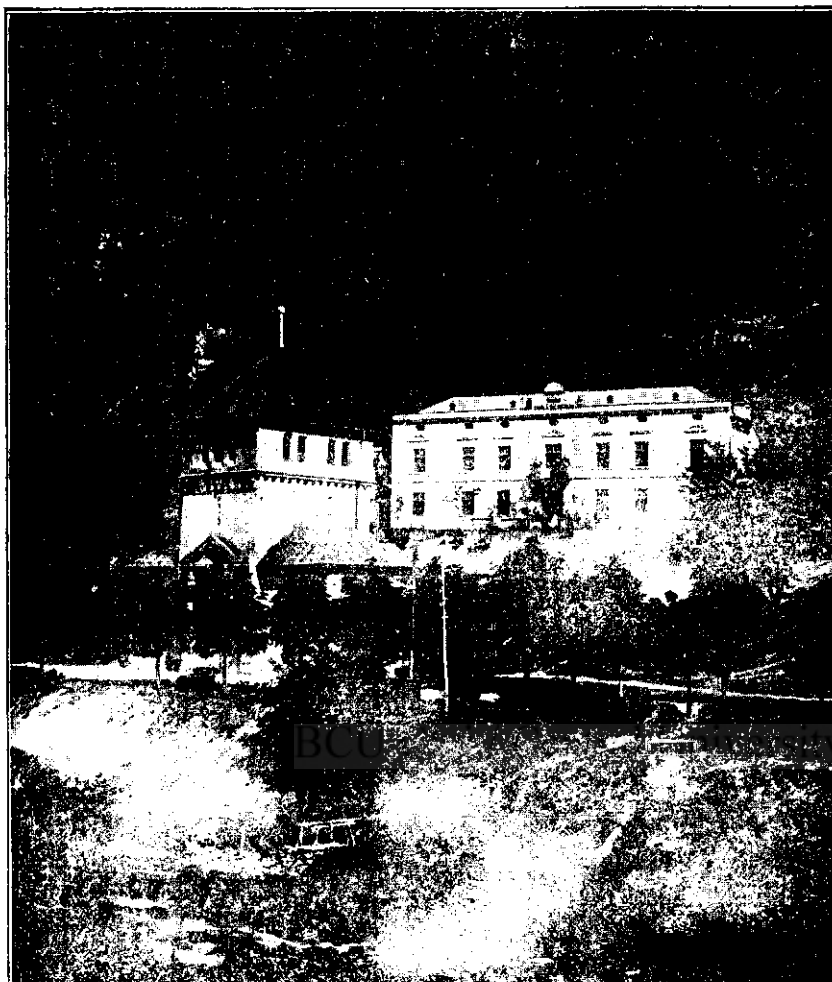
3—3 [16]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Villa DĂNILĂ VALUȘESCU

Herkulesfürdő — Băile-Erculane

Villă de primul rang pentru familie și pentru persoane particulare. Întocmiri moderne cu cel mai mare confort.

Villa aceasta, situată pe țărmul drept al Cernei, în fața vârfului Domogled oferă vederea cea mai frumoasă.

Clădire nouă, uscată, situată în fața soarelui. Apaduct în toate coridoarele.

Serviț culant. Liniste mare. Cea mai mare curățenie. Prețuri moderate. În lunile **Mai, Iunie, Septembrie și Octombrie** sunt prețurile următoare: 1 odaie cu 1 pat dela cor. **1.20—2.00**. 1 odaie cu 2 paturi dela cor. **2.40—3.00**.

În sezonul principal adevărat în lunile **Iulie, August**: 1 odaie cu 1 pat dela cor. **2.40—3.20**. 1 odaie cu 2 paturi cor. **4.—, 5.—, și 6.—**.

Fără a cruța spese și ostăneală am introdus în villa toate inovațiunile în domeniul igienei moderne, ca villa să corăspundă tuturor cerințelor.

Apaductele și canalizările sunt întocmite cu cea mai mare îngrijire și sunt supravegiate în modul cel mai perfect.

Odaile, în urma fiecărui oaspe, se desinfec-tează cu formalin ; astfel fiecare primește odaie curată absolut.

Fiecare oaspe e poftit a se convinge despre situația frumoasă și sănătoasă a viliei, despre comoditatea și întocmirea cu tot confortul a odăilor, precum și despre curățenia cea mai perfectă și despre serviciul cel mai exact.

Petru Valușescu
proprietar.

R. GRAU ȘI FIUL, păpucar

Karánsebes („LA CIZMA ROȘIE“)

Telephon 47. În casa institutului pedagogic-teologic diecezan. Depositul cel mai mare în ghetete fine de **dame, domni și băeți**.

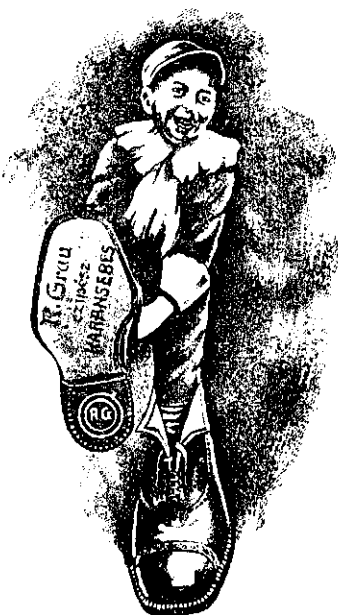
Unicul depozit al renumitelor fabricate a toată lumea

„**Kobrak**“ și „**Danubia**“

și ghetete veritabil americane.

Gătirea ghetelor fine și moderne după măsură.

Reparaturi prompt și ieftin.

37-52 [3]